

**Методичні рекомендації щодо створення системи управління освітою територіальних громад.
/ Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. — К., 2017 (редакція 2020).**

1. Специфіка реформи місцевого самоврядування у сільських регіонах

- 1.a. Згідно з урядовою Концепцією реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні має бути побудована проста та логічна система місцевого самоврядування, яка здатна забезпечити нормальне та комфортне життя українських громадян у містах та селах¹.
- 1.b. Тому, одним з основних завдань адміністративної реформи в 2015 році, визначеної в Концепції щодо реформування місцевого самоврядування², є модернізація територіальної організації влади, через процес укрупнення адміністративних територій (зазначений в українському законодавстві як «добровільне об'єднання громад»).
- 1.c. Слід зазначити, що реалізація Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» **в значній мірі стосується модернізації системи місцевого самоврядування в сільських регіонах**. З 159 територіальних громад, створених у 2015 році в 23 областях України, 93 громади є сільськими. Також, у всіх інших випадках, суб'єктами створення об'єднаних територіальних громад, поряд з малими міськими та селищними радами, є сільські ради. Наприклад, з 213 рад, які виступили суб'єктами об'єднання 22 громад в Хмельницькій області, 200 рад є сільськими радами. З 22 ТГ 19 стали сільськими або селищними громадами і тільки три мають статус міських громад. В 2020 році ці показники зросли. З 1438 створених територіальних громад 628 – сільські, кількість сільських рад, що вони об'єднали – 3294.
- 1.d. З огляду на фактичну відсутність попередньої державної політики підтримки сіл, рівня депресії сільських територій України, негативних демографічних тенденцій, низької управлінської спроможності сільських рад, формування ефективної структури виконавчої влади громад є найбільш складним викликом для новостворених ТГ.
- 1.e. Кожен напрямок управління в сільській місцевості потребує негайного реагування з боку органів місцевого самоврядування ТГ на значну кількість питань. Наприклад, управління освітніми закладами повинно враховувати такі проблемні фактори як:
- Освітні мережі 30 в сільській місцевості складаються з надмірної кількості малокомплектних і одночасно витратних шкіл, які не здатні забезпечити необхідну якість освіти;
 - Серед населення сіл вищий рівень безробіття, не розвинена місцева економіка, що призводить до постійних процесів міграції працездатного населення і скорочення населення (включаючи дітей шкільного віку);
 - Сільські школи є віддаленими, дороги між населеними пунктами мають низьку якість, що може створювати небезпеку перевезень учнів;
 - Інфраструктура сіл (приміщення комунальних закладів, водопостачання, каналізація, вуличне покриття і освітлення) зношена або зруйнована;

¹ Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні». <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

² Там же.

**Методичні рекомендації щодо створення системи управління освітою територіальних громад.
/ Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. — К., 2017 (редакція 2020).**

- Великий відсоток шкільних адміністрацій сільських ЗО не можуть самостійно, без зовнішньої методичної підтримки, забезпечувати навчальний процес необхідної якості.

Методичні рекомендації щодо створення системи управління освітою територіальних громад. / Сеїтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. — К., 2017 (редакція 2020).

- 1.f. Аналогічні виклики існують у всіх сферах, які будуть управлятися органами місцевого самоврядування територіальних громад. Це означає, що обраним головам громад, їх заступникам, керівникам підрозділів виконавчої влади необхідне регулярне навчання і консультативна підтримка.
- 1.g. Одним з найбільш складних соціально значущих сфер управління є сфера освіти. Тому дані методичні рекомендації стосуються саме цієї сфери і розроблені на основі досвіду підтримки територіальних громад з боку експертів шведсько-українського проекту "Підтримка децентралізації в Україні" та Департаменту освіти і науки ОДА Хмельницької області з метою забезпечення єдиного підходу у створенні ефективної системи менеджменту освітою³ територіальних громадах (ТГ).

³ Під поняттям «системи менеджменту освітою ТГ» мається на увазі структурний підрозділ виконавчого комітету, який створений відповідною місцевою радою ТГ, наділений відповідними повноваженнями і виконує необхідні функції для управління освітнім процесом у громаді.